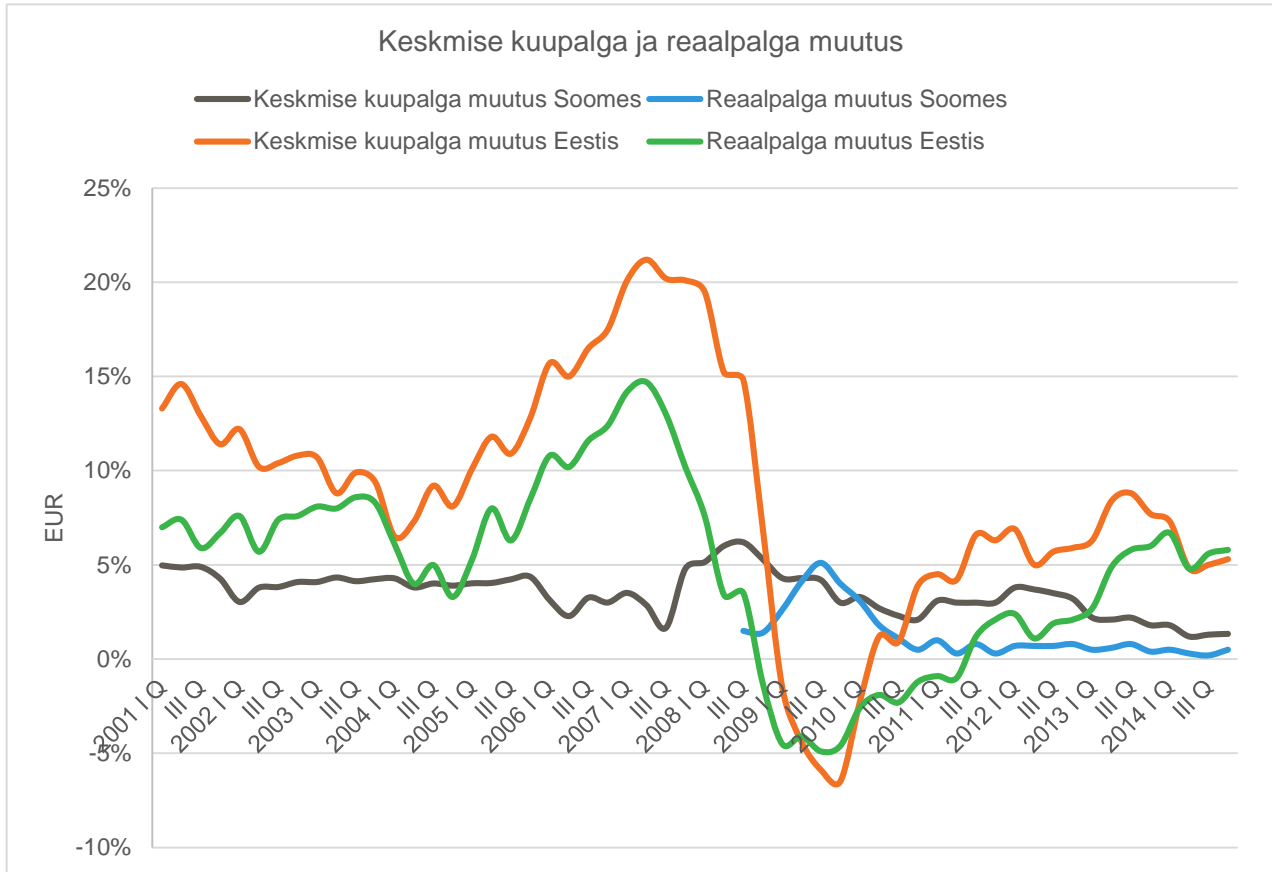

Palgablogi: Soome on hädas kõrgete palkadega

Artikkel on kirjutatud [Äripäevale](#)

Kadri Seeder

Palgainfo Agentuuri juht ja analüütik

Soome koos teiste Skandinaavia riikidega kuulub Euroopas kõrgema palgaga riikide gruppi. Soome ja Rootsi paistavad silma ka kõrgete tööjõumaksudega, mis on heaoluühiskonna ja kõrgetele sotsiaalsete garantiide hind. See tähendab, et inimeste palkamine Soomes on ettevõtte jaoks üsna kallis, aga töötamine Soomes, eriti madalama palgaga riikidest tulijate jaoks, tulus. Samas on Skandinaaviamaad tuntud ka kui innovatiivsusele ja kvaliteetsele haridusele suunatud riigid, mis kujundab ka tööjõu hinda.

Eesti koos Läti, Leedu ja teiste endiste sotsialismimaadega kuulub, vaatamata kiirele palgakasvule, ikka veel madalalpalgaliste gruppi. Töötasude erinevused Euroopa madalama ja kõrgema palgaga riikide vahel on rohkem kui kümnekordsed, Eesti ja Soome vahel kolmekordsed. Suured käärid sissetulekutes ja elukvaliteedis on toonud kaasa palgarände – madalama palgaga riikidest liiguvad inimesed kõrgema palgaga riikidesse. See mõjutab arenguid riikides, kes oma töötajatest ilma jäävad, kui ka neid, kellele töökäsi juurde tuleb.

Palgarändajate valmisolek teha lihtsamat tööd, mida kohalikud elanikud sageli põlgavad, vähendab lihtsamate tööde defitsiiti. Uute tulijate palgaootused on vähemalt esialgu tagasihoidlikumad, mittekuulumine ametiühingutesse ja/või palkamine läbi vahendusfirmade, annab võimaluse ka tööjõukuludelt kokku hoida. Odavama tööjõu lisandumine kõrgema palgatasemega riikide tööturule võib seeläbi mõnedes sektorites ka palgatõusu pidurdada – kuna tööjõupuudus leeveneb ja palgasurve väheneb. Lihtsama tööjõu parem kättesaadavus võimaldab ettevõtetel investeringud efektiivsuse tõstmiseks mingiks ajaks edasi lükata ja ei sunni otsima uusi tootlikumaid ärimudeleid, mis võib olla ka üks tegur majandusarengu pidurdumisel.

Eestis on olukord pigem vastupidine – väljarändest, rahvastiku vananemisest ja haridustaseme tõusust põhjustatud lihtsama töö tegijate arvu oluline kahanemine sunnib ettevõtteid panustama tootlikkuse kasvatamisele ja tarkade töökohtade loomisele. Selgelt on näha, et riikides, nt Läti ja Eesti, kust on inimesi 1000 elaniku kohta kõige enam lahkunud, on palgakasv ka kõige kiirem – tööjõupuudus survestab tugevalt palkasid. Kui lihtne inime töö muutub ebamõistlikult kalliks ja hakkab

kasuminumbreid sööma, siis on ettevõtte jaoks otsuskoht, kas investeerida tehnoloogiasse, kolida odavamale tööstustega riiki, muuta ärimudelit või üldse tegevus lõpetada.

Mingil määral selgitab Eesti ja Läti kiiret palgakasvu just tööde struktuuri muutus, kus lihtsamaid töid jääb vähemaks ja tippspetsialistide hulk kasvab kiiresti. See võib ligi meelitada ettevõtjaid ja investoreid, kes on huvitatud mõistliku hinnaga „ajudega“ töötajatest ja soodsast ettevõtluskeskkonnast.

Selles osas aitab tööjõu vaba liikumine loodetavasti kaasa endiste sotsialismimaade kiiremale arengule, aga võib pidurdada mingil määral rikkamate riikide arengut.

Soome ja ka teiste Skandinaaviariikide puhul ei saa mööda minna ametiühingute rollist, mis on kujunenud märksa jõulisemaks kui ülejäänud Euroopa riikides. Ametiühingutesse organiseerumise tase on kõrge ja sektori tasandi kollektiivlääbirääkimiste roll töösuhete, sh palkade reguleerimisel, väga oluline. Ühelt poolt tähendab see stabiilsust ja kõrgeid garantiisid töötajatele, teisalt aga ka jäikust ja madalat reageerimisvõimet, märksa vähem tegutsemisvabadust ja paindlikkust ettevõtetele.

Kui Eestis tõusis buumiaegadel brutokuupalk üle 20% ja kriisiaegadel langes üle 6%, siis Soomes olid need arengud märksa rahulikumad – ei toimunud sarnast palgarallit ega ka langust. Seega on aidanud pikad sotsiaaldialoogi traditsioonid ja sotsiaalpartnerite mõistlikkus hoida palgaturgu ekstreemsustest, mis aga mingil hetkel võib oma ülereguleerituse ja jäikusega tekitada stagnatsiooni ning peletada turult noori „nälgaseid“ ettevõtteid.

Kõrge elukvaliteet tekitab küll rahulolu, kuid arenguks vajalikku ajendit ja motivatsiooni luua ei pruugi. Soome puhul on küsimus, kuidas motiveerivad kõrged toetused ja hüvitised töötajaid tööturul osalema – seda iseloomustab kasvav töötuse määr, milles võib olla oma osa ka pikemalt Soomes töötanud palgarändajatel.

Samas Eesti suhteliselt madal palgatase sunnib pingutama ja otsima võimalusi oma elujärge parandada. Eesti inimese soov olla naabrist parem, vähene solidaarsus, usk kunagi päriselt rikkaks ja laenust vabaks saada soosib parempoolseid valitsusi, loodetavasti ka innovatiivsust ja arengut. Võtmeküsimus on, kuidas tahavad targad ja andekad töötajad aga ka ettevõtjad end Eestiga siduda, kuidas me suudame rahvusvahelises riikide konkurentsivõimelises töö-, elu- ja ettevõtluskeskkonnana eristuda ning on oma head stardipositsiooni jõuka väikeriigi ülesehitamisel ära kasutada.

